

ACCOUNTANCY
GREECE

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ag

19

**MICHAEL
IZZA**

Η ισχυρή ανάγκη
μετάβασης των
λογιστικών
συστημάτων
από ταμειακή σε
δεδουλευμένη
βάση

**ARI
DAVIES**

Η ασφάλεια των
πληροφοριών

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΝΙΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ**

«Αποσπάσματα
ιστορίας»
απο την λογιστική
και την οικονομία

ANTONI GOMEZ

**Οι μεγαλύτερες
προκλήσεις για το
λογιστικό επάγγελμα
το 2015**

Αγαπητοί φίλοι,

Ο Michael Izza, αντιπρόεδρος του Ινστιτούτου Ορκωτών Λογιστών Αγγλίας και Ουαλίας, βρέθηκε πρόσφατα στη χώρα μας για να μιλήσει στο ετήσιο Στρατηγικό Φόρουμ Ελεγκτικού - Λογιστικού Επαγγέλματος, ενώ υπέγραψε και συμφωνία συνεργασίας του ICAEW με το ΣΟΕΛ. Γί αυτήν τη συνεργασία και τον ρόλο του νέου ορκωτού ελεγκτή λογιστή μιλάει στο περιοδικό μας και αναφέρεται στην ισχυρή ανάγκη μετάβασης των λογιστικών συστημάτων από ταμειακή σε δεδουλευμένη βάση.

Ο Antoni Gómez γράφει για τις μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει το λογιστικό επάγγελμα μπροστά στις τεχνολογικές αλλαγές και τις κοινωνικές αναγκαιότητες. Ο συγγραφέας καταλήγει ότι το λογιστικό επάγγελμα πρέπει να καταστεί ελκυστικό για τους ταλαντούχους νέους και να ενσωματωθεί στην πρακτική εκτέλεσή του η τεχνολογία. Οι λογιστές πρέπει να είναι καινοτόμοι στην ικανοποίηση των απαιτήσεων των πελατών και να κρατήσουν το μυαλό ανοιχτό σε διαφορετικούς πολιτισμούς και επαγγέλματα. Καταλήγει εκφράζοντας τη βεβαιότητα ότι το επάγγελμα θα πετύχει στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, όπως έχει κάνει και στο παρελθόν.

Ο Ari Davies αναφέρεται στην ασφάλεια των πληροφοριών, διαπιστώνοντας ότι πλέον τα λειτουργικά συστήματα και οι εφαρμογές σχεδιάζονται έτσι ώστε να είναι όλο και πιο ασφαλή. Με τον τρόπο αυτό, ο συγγραφέας διαπιστώνει ότι η περιφρούρηση της ασφάλειας απομακρύνεται σταδιακά από το μηχανογραφικό κέντρο, καθώς δεν προσφέρει ιδιαίτερο όφελος να συνεχίζουμε να εστιάζουμε στα θέματα ασφαλείας αποκλειστικά από τη σκοπιά των τεχνικών μέτρων και καταλήγει να προτείνει ένα νέο τρόπο ασφαλείας συστημάτων.

Στο ίδιο τεύχος δημοσιεύονται πολλά ακόμη θέματα φορολογικά, ελεγκτικά, έρευνες, τάσεις κ.ά..

Η Συντακτική Επιτροπή

Ag

ACCOUNTANCY GREECE

Τριμηνιαίο Περιοδικό
Οικονομικού Λογισμού
www.accountancygreece.gr

Τεύχος 19
Απρίλιος/ Μάιος/ Ιούνιος 2015
Τιμή πώλησης 10 ευρώ

ISSN
1792-6009
ΚΩΔ. ENT. 01-0028

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ
ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΑΛΑΜΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΖΑΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΥΑ ΑΓΓΕΛΙΔΗ
ΣΠΥΡΟΣ ΑΛΑΜΑΝΟΣ
ΜΑΡΙΝΑ ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ
ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΡΑΒΑΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΛΙΑΦΑΣ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΥΛΟΥΡΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΙΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΒΑΪΟΣ ΡΙΖΟΥΛΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ
ΣΑΝΤΡΑ ΣΑΣΩΝ
ΒΙΒΙΑΝ ΤΣΑΜΑΔΟΥ
ΜΑΡΙΑ ΤΥΡΟΒΟΛΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΒΑΣΩ ΜΟΥΖΑΚΙΤΗ
vaso.mouzakiti@soel.gr
Τ. 210 3891400-466

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΖΟΒΑΡΑΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ- ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ
Τ. 210-3839020
proxsxe@otenet.gr

ACCOUNTANCY GREECE
ΙΕΣΟΕΛ, Καποδιστρίου 28, 10682,
Αθήνα, Τ. 210 3891400-466
F. 210 3825159
www.soel.gr, info@soel.gr,
iesoel@soel.gr

4. ΝΕΑ

8. Η ΙΣΧΥΡΗ ΑΝΑΓΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΣΕ ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΗ ΒΑΣΗ MICHAEL IZZA

14. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΤΖΑΝΑΤΟΣ, ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ

15. ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟ 2015 ANTONI GOMEZ

18. Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ: ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΟΚΙΜΕΣ ΠΑΡΕΙΣΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ARI DAVIES

22. Η ΣΤΡΟΦΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ PWC

28. Ο ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΧΑΡΗΣ ΣΥΡΟΥΝΗΣ

ΕΡΕΥΝΕΣ/ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ

34. ΔΠΧΑ 15: ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΕΛΑΤΗ ΜΕ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

38. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ (Ν. 4308/2014) ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΚΟΥΡΑΣ

42. ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΟΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Θ. ΧΥΤΣ

48. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΤΑΤΟΥΚΑΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ Λ. ΠΑΠΑΚΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

54. ΤΟ «ΝΕΚΡΟ ΣΗΜΕΙΟ» ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΑΝΤΡΕΑΣ ΜΠΑΡΛΙΚΑΣ

57. Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ DELOITTE

59. Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΚΡΙΣΗΣ DELOITTE

64. Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΩΝ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ PWC

ΕΡΕΥΝΕΣ

66. ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΙΣΙΟΔΟΞΟΙ ΟΙ ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2015 PWC

70. ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ Ή ΗΤΤΑ; PWC

72. Η ΑΝΑΓΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ PWC

75. Η ΗΓΕΣΙΑ ΣΕ ΕΝΑ ΝΕΟ ΚΟΣΜΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ DELOITTE

77. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΡΩΝ DELOITTE

78. ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ, ΓΕΝΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ Η ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ; ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Φ. ΦΙΛΙΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

86. «ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ» ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (ΜΕΡΟΣ Β) ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝ. ΝΙΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ

94. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΑ IFRS

ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΟΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Θ. ΧΥΤΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ (PHD) ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ, ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με τις διατάξεις του πρόσφατα ψηφισθέντος νόμου 4308/2014 (ΦΕΚ 251) καθιερώνονται για πρώτη φορά τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) ως αποτέλεσμα της ενσωμάτωσης στο εσωτερικό δίκαιο των λογιστικών διατάξεων της Οδηγίας 34/2013 της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο άρθρο 23 παρ. 3-4 του εν λόγω νόμου προβλέπεται ότι οι επιχειρήσεις δύνανται να αναγνωρίζουν στις Οικονομικές Καταστάσεις τους αναβαλλόμενο φόρο εισοδήματος (Α.Φ.).

Ο αναβαλλόμενος φόρος προκύπτει όταν ένα έσοδο ή ένα έξοδο αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσεως, αλλά το φορολογικό όφελος ή η επιβάρυνση αναβάλλεται και πραγματοποιείται σε μεταγενέστερο χρόνο. Οι επιχειρήσεις πρέπει να αναγνωρίζουν όλες τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (ΑΦΥ), ενώ οι φορολογικές απαιτήσεις (ΑΦΑ) αναγνωρίζονται στο βαθμό που είναι πιθανόν ότι θα υπάρχουν κέρδη έναντι των οποίων οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Ο αναβαλλόμενος φόρος, είτε περιουσιακό στοιχείο είτε υποχρέωση, αναγνωρίζεται αρχικά και επιμετράται μεταγενέστερα στο ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή του ισχύοντος φορολογικού συντε-

λεστή σε κάθε προσωρινή διαφορά.

Στο παρόν άρθρο αναλύεται ο λογιστικός χειρισμός και παρουσιάζεται η επίδραση στις Οικονομικές Καταστάσεις μιας επανεκτίμησης (Revaluation Effect) των κονδυλίων των αναβαλλόμενων φόρων σε περίπτωση μεταβολής των φορολογικών συντελεστών σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο (IAS 12) «IncomeTax», στο οποίο βασίζεται και η σχετική διάταξη των ΕΛΠ.

1.1 Η επιμέτρηση των αναβαλλόμενων φόρων σύμφωνα με το IAS 12

Για την επιμέτρηση της αναβαλλόμενης φορολογίας το IAS 12 υιοθετεί σε θέματα επιμέτρησης τη μέθοδο της υποχρέωσης (Liability Method). Η Liability Method λαμβάνει υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (Φ.Σ.) που αναμένονται να είναι σε ισχύ κατά τη χρονική στιγμή της αντιστροφής των προσωρινών διαφορών (IAS 12.47). Σε περίπτωση αλλαγής των φορολογικών συντελεστών απαιτεί την επανεκτίμηση των υφιστάμενων αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων (IAS 12.60).

Η πρόβλεψη του αριθμού των περιόδων που αναμένεται να διαρκέσει η αναστροφή των προσωρινών διαφορών, καθώς και του ύψους των φορολογικών

συντελεστών που θα ισχύσουν, εμπειρική έχει ένα σημαντικό βαθμό υποκειμενικότητας. Η δυσκολία και η πολυπλοκότητα μιας αξιόπιστης πρόβλεψης αυξάνει επίσης σε περιπτώσεις που το ύψος των φορολογικών συντελεστών προσδιορίζεται προοδευτικά (κλιμακωτά). Υποστηρίζεται επίσης ότι σε χώρες που χαρακτηρίζονται από συχνές αλλαγές των συντελεστών φορολογίας, οι αναβαλλόμενοι φόροι καθίστανται συχνά μπαλάκι στα χέρια της δημοσιονομικής πολιτικής (Nurnberg H., 1987, Smith & Skousen, 1989).

Λόγω της σημαντικότητας του θέματος, ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης και δημοσιονομικής ανισορροπίας, εμβαθύνουμε στη συνέχεια σε θέματα επιμέτρησης των αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων σε περίπτωση αλλαγής των φορολογικών συντελεστών.

1.2 Ο χρησιμοποιούμενος φορολογικός συντελεστής

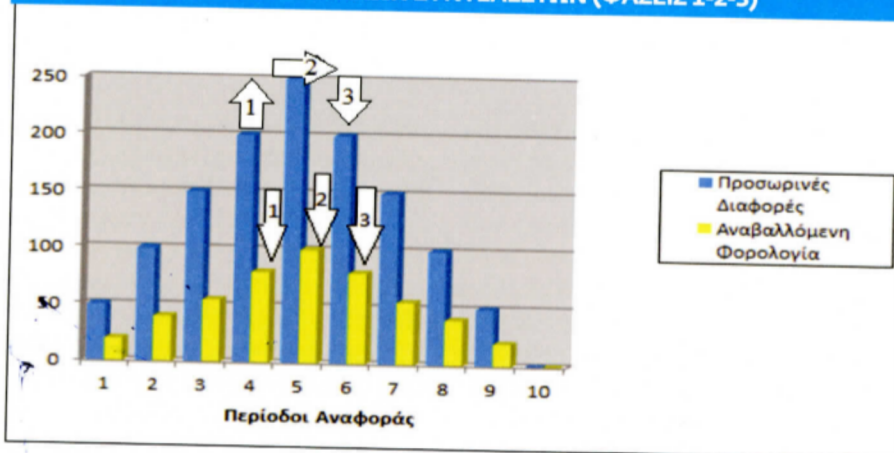
Οι αναβαλλόμενες φορολογικές θέσεις Ενεργητικού (ΑΦΑ) και Παθητικού (ΑΦΥ) επιμετρούνται στο τέλος κάθε περιόδου με τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένονται να ισχύουν την χρονική περίοδο που θα ανακτηθεί το περιουσιακό στοιχείο (ΑΦΑ) ή θα τακτοποιηθεί η

υποχρέωση (ΑΦΥ), λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές¹ που έχουν θεσπιστεί (enacted) ή ουσιαδώς θεσπιστεί (substantially enacted), μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού (IAS 12.47).

Η λογιστική αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων (ΑΦΑ/ΑΦΥ) επανεκτιμάται σε κάθε ημερομηνία κλεισίματος ισολογισμού όπου αναγνωρίζονται ή αναστρέφονται προσωρινές διαφορές. Αυτό μπορεί να προκύψει σε περίπτωση αλλαγής των φορολογικών συντελεστών², επαναξιολόγησης της εισπραξιμότητας των φορολογικών απαιτήσεων, αλλαγής του τρόπου ανάκτησης της απαίτησης (π.χ. κεφαλαιουχικά κέρδη έναντι φορολογικών κερδών). Η εταιρεία θα πρέπει επίσης σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων να επανεκτιμά την ανακτησιμότητα των υφιστάμενων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και τη δυνατότητα αξιοποίησης μελλοντικών ωφελειών από φόρους (π.χ. από Φορολογικές Ζημίες εις Νέον) και να προβαίνει στις απαραίτητες προσαρμογές των σχετικών κονδυλίων.

Σε περίπτωση λοιπόν μεταβολής των Φ.Σ., οι αναβαλλόμενες φορολογικές θέσεις του ισολογισμού (ΑΦΑ/ΑΦΥ) επε-

ΓΡΑΦΗΜΑ 1: ΠΙΘΑΝΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΜΙΑΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ (ΦΑΣΕΙΣ 1-2-3)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΡΟΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ⁵

Αναβαλλόμενη φορολογία στην ροή του χρόνου										
Προσωρινές Διαφορές	50	100	150	200	250	200	150	100	50	0
Αναβαλλόμενη Φορολογία	20	40	55	80	100	80	55	40	20	0

κτιμώνται και οι διαφορές (Revaluation Effect) προσαυξάνουν ή μειώνουν αντίστοιχα το κόστος του φόρου που βαρύνει τα αποτελέσματα με τη μορφή του αναβαλλόμενου φόρου - εξόδου/εσόδου (IAS 12.58-60). Ειδικότερα, σε περίπτωση που οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του ισολογισμού υπερσχύουν των υποχρεώσεων (ΑΦΑ>ΑΦΥ), μια αύξηση του Φ.Σ. προκαλεί αύξηση του Ενεργητικού (Λογαριασμός Μακροπρόθεσμων Απαιτήσεων) και των Αποτελεσμάτων μετά Φόρων (αναβαλλόμενος φόρος - έσοδο). Εάν αντιθέτως έχουμε υπεροχή των ΑΦΥ, μία αύξηση του Φ.Σ. προκαλεί αύξηση του Παθητικού (Λογαριασμός Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων) και μείωση των καθαρών Αποτελεσμάτων (αναβαλλόμενος φόρος - έσοδο). Σε περίπτωση μείωσης του Φ.Σ. καταγράφονται ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα, δηλαδή στην πρώτη περίπτωση (ΑΦΑ>ΑΦΥ) μείωση του Ενεργητικού και των μετά φόρων Αποτελεσμάτων ενώ στην δεύτερη (ΑΦΑ<ΑΦΥ) μείωση του Παθητικού και αύξηση των Αποτελεσμάτων μετά φόρων.

2. Πρακτική εφαρμογή του λογιστικού χειρισμού μιας μεταβολής των φορολογικών συντελεστών

Το ερώτημα σε ποιο βαθμό οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων (αναλυτές, επενδυτές, εποπτικές αρχές κ.λπ.) είναι σε θέση να αντιληφθούν και να εκτιμήσουν τις πιθανές επιπτώσεις μιας μεταβολής των φορολογικών συντελεστών στην κερδοφορία και τη χρηματιστηριακή αποτίμηση των επιχειρήσεων δεν φαίνεται να έχει απαντηθεί ικανοποιητικά μέχρι σήμερα³.

2.1 Η περίπτωση μείωσης των φορολογικών συντελεστών

Στα παραδείγματα που ακολουθούν παρουσιάζεται και αναλύεται πώς μια μείωση των Φ.Σ. επιδρά στα κονδύλια των αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων⁴ (μηχανισμός επιμέτρησης) καθώς και η επίπτωσή της -μέσω του αναβαλλόμενου φόρου - έξοδο/έσοδο- στα καθαρά Αποτελέσματα. Για λόγους απλοποίησης θεωρούμε ότι η υποθετική εταιρεία εμφανίζει μόνο αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (ΑΦΥ).

Στο Γράφημα 1 παρουσιάζονται τα χρονικά σημεία (περίοδοι) και οι φάσεις (ωρίμανσης - αντιστροφής) των Προσωρινών Διαφορών, κατά τις οποίες θα μπορούσε να συμβεί μια αλλαγή των Φ.Σ.

Σύμφωνα με το IAS 12.47, καθοριστικό χρονικό σημείο για το ποιος αναβαλλόμε-

νες φορολογικές θέσεις θα πρέπει να επιμετρηθούν δεν είναι η ημερομηνία που οι νέοι συντελεστές ισχύουν για τα φορολογητέα κέρδη αλλά η ημερομηνία που αυτοί θεσπίζονται, τυπικά (enacted)⁶ ή ουσιαστικά (substantially enacted). Μια αλλαγή του Φ.Σ. θα μπορούσε, κατά συνέπεια, να προκύψει σε μία από τις φάσεις ωρίμανσης των προσωρινών διαφορών, δηλαδή στην ανοδική, την φάση αντιστροφής ή την καθοδική.

Με βάση τα ανωτέρω, θα μπορούσαμε να έχουμε (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τα παρακάτω σενάρια:

α. Θέσπιση των νέων Φ.Σ. στην περίοδο (4) και άμεση εφαρμογή τους (αναδρομικά) στα φορολογικά κέρδη της περιόδου (4).

β. Θέσπιση των νέων Φ.Σ. στην περίοδο (4) με εφαρμογή τους όμως στα φορολογικά κέρδη της επόμενης περιόδου (5) - αντιστροφής⁷.

γ. Θέσπιση των νέων Φ.Σ. στην περίοδο (5) και εφαρμογή τους στα φορολογικά κέρδη της περιόδου (5).

Στην προσέγγισή μας θα αναλύσουμε τα σενάρια (α) και (β), λόγω της πολυπλοκότητας που παρουσιάζουν.

2.1.1 Θέσπιση νέων φορολογικών συντελεστών στην τρέχουσα περίοδο και εφαρμογή στα φορολογητέα κέρδη της περιόδου

Στο σενάριο αυτό εξετάζουμε την περίπτωση που στο τέλος της 4ης περιόδου (ανοδική φάση) έχουμε π.χ. την ψήφιση νόμου ο οποίος προβλέπει μια μείωση του Φ.Σ. κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες, με αναδρομική ισχύ για τα κέρδη της κλεισμένης περιόδου (4). Θεωρούμε ότι το σύνολο των προσωρινών διαφορών (Temporary Differences) προέρχεται από τη διαφορά ανάμεσα στις φορολογικές (Tax) και τις λογιστικές (IFRS) αποσβέσεις Ενσώματων Παγίων. Η αρχική φορολογική και λογιστική βάση των Παγίων είναι 500 Νομισματικές Μονάδες (N.M.),

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : ΘΕΣΠΙΣΗ ΚΑΙ ΑΜΕΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ (ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ) Φ.Σ.

ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	0	1	2	3	Ψήφιση Νέων Φορολ. Συντελ. (Εφαρμ. Σε Α.Φ.)		Εφαρμογή Νέων Φορολ. Συντελ. (Εφαρμ. Σε Τρέχων Φόρο)					Σύνολο
					4	5	6	7	8	9	10	
Φορολ. Αποσβέσεις (tax_Dep)		100	100	100	100	100	0	0	0	0	0	500
IFRS-Αποσβέσεις (IFRS- dep)		50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	500
Φορολογική Βάση Βιβλίων (tax book value)	500	400	300	200	100	0	0	0	0	0	0	
IFRS-Βάση Βιβλίων (IFRS book value)	500	450	400	350	300	250	200	150	100	50	0	
Προσωρινές Διαφορές		50	100	150	200	250	200	150	100	50	0	
Φορολογικός Συντελεστής	39%	39%	39%	39%	29%	29%	29%	29%	29%	29%	29%	
Α.Φ.Υ.	0	19,5	39	58,5	58	72,5	58	43,5	29	14,5	0	
EBITDA		1.000	1.000	1.000	1.000	1000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	10.000
IFRS_EBT		950	950	950	950	950	950	950	950	950	950	9.500
TAX-EBT		900	900	900	900	900	1000	1000	1000	1000	1000	9.500
Τρέχων Φόρος - Έξοδο		351	351	351	261	261	290	290	290	290	290	3.025
Αναβαλλόμενος Φόρος - Έξοδο		19,5	19,5	19,5	0	14,5						73
Αναβαλλόμενος Φόρος - Έσοδο					-0,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5		-73
Συνολική Φορολ. Επιβάρυνση		370,50	370,50	370,50	260,50	275,50	275,50	275,50	275,50	275,50	275,50	3.025,00
Effective Tax Rate (ETR)		39,00%	39%	39%	27%	29%	29%	29%	29%	29%	29%	
Συνολική Φορολ. Επιβάρυνση - Χωρίς μεταβολή του Φορολ. Συντελ.		370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	3.705,00
Effective Tax Rate (ETR) - Χωρίς μεταβολή του Φορολ. Συντελ.		39%	39%	39%	39%	39%	39%	39%	39%	39%	39%	

ενώ η ωφέλιμη ζωή τους είναι πέντε και δέκα έτη αντίστοιχα. Ο Φ.Σ. παραμένει αμετάβλητος στο 39% στις περιόδους 1-3 και μειώνεται στο 29% κατά την 4η περίοδο, με ισχύ και για τα κέρδη της περιόδου.

Για να γίνει ευκολότερα κατανοητή η σύνθετη λειτουργία της αναβαλλόμενης φορολογίας και η συνολική επίδραση στα αποτελέσματα μιας αλλαγής του Φ.Σ., την προσεγγίζουμε σε δύο στάδια. Αρχικά, λόγω της αναδρομικής ισχύος του Φ.Σ., η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (ΑΦΥ) στην αρχή της 4ης περιόδου, ύψους 58, 5 N.M.⁸, αναπροσαρμόζεται (μειώνεται) κατά 15 N.M.⁹ και διαμορφώνεται σε 43,50 N.M.

Η διαφορά επανεκτίμησης «αναβαλλόμενος φόρος - έσοδο» μειώνει ισόποσα το κόστος του φόρου στα Αποτελέσματα κατά 15 N.M. Στο τέλος της 4ης περιόδου έχουμε όμως αύξηση των φορολογητέων προσωρινών διαφορών κατά 50 N.M.

(από 150 σε 200 N.M.), η οποία προκαλεί αύξηση των ΑΦΥ κατά 14,5 N.M., και ισόποσα το κόστος του Φόρου στα Αποτελέσματα «αναβαλλόμενος φόρος - έξοδο». Η συνολική καθαρή επίδραση (μείωση) του κόστους του φόρου στα Αποτελέσματα ανέρχεται σε 0,50 N.M. και προκύπτει από τον συμψηφισμό των αναβαλλόμενων φόρων - έσοδο - έξοδο¹⁰.

Η συνολική φορολογική επιβάρυνση (ΣΦΕ) μειώνεται αρχικά στην περίοδο 4 από 370,5 N.M. σε 260 N.M., αυξάνει στη συνέχεια σε 275,5 N.M. και παραμένει σταθερή για τις περιόδους (5 έως 10). Η μείωση των Φ.Σ. με αναδρομική ισχύ στην περίοδο 4 οδηγεί σε μείωση της ΣΦΕ και προκαλεί θετική επίδραση στα Αποτελέσματα Μετά Φόρων (ΑΜΦ) κατά 110 N.M. (370,50 - 260,50).

Η μείωση του φόρου κατά 110 N.M. προέρχεται κατά 15 N.M. από την επανεκτίμηση των αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων αρχής (επανεκτίμηση

ΑΦΥ - αρχής), κατά 5 N.M. από τη μείωση του «αναβαλλόμενου φόρου - έξοδο» (50N.M.*10%) και κατά 90 N.M. από τη μικρότερη επιβάρυνση για «τρέχοντα φόρο» λόγω μείωσης του Φ.Σ. κατά 10% (κέρδη 900 N.M.*10%). Στις περιόδους που ακολουθούν (5-10) η συνολική θετική επίπτωση στα Αποτελέσματα περιορίζεται στο ποσό των 95 N.M. Στην 5η περίοδο το ποσό προέρχεται ομοίως κατά 90 N.M. από τη μικρότερη φορολογική επιβάρυνση (τρέχων φόρος), ενώ οι 5 N.M. εξοικονομούνται από τη μείωση του «αναβαλλόμενου φόρου - έξοδο» που αντιστοιχεί στην αύξηση κατά 50 N.M. των φορολογητέων προσωρινών διαφορών (από την περίοδο 4 στην 5). Για τις περιόδους 6-10 η θετική επίπτωση 95 N.M. προκύπτει από την κατά 100 N.M. εξοικονόμηση στον τρέχοντα φόρο (φορολογητέα κέρδη από 900 N.M. σε 1.000 N.M.), μειώνεται όμως λόγω καταγραφής χαμηλότερου θετικού αναβαλλόμενου φόρου - έσοδο κατά 5 N.M. λόγω μείωσης του Φ.Σ. κατά 10% (ΑΦΥ 50 N.M.*10%).

2.1.2 Θέσπιση νέων φορολογικών συντελεστών στην τρέχουσα περίοδο και εφαρμογή στα φορολογητέα κέρδη της επόμενης

Στο σενάριο αυτό εξετάζουμε την περίπτωση που στο τέλος της περιόδου 4 έχουμε ψήφιση νόμου ο οποίος προβλέπει μια μείωση του Φ.Σ. κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες, με ισχύ όμως στα φορολογητέα κέρδη της επόμενης (5). Οι προσωρινές διαφορές στην αρχή της 4ης περιόδου πρέπει να επανεκτιμηθούν με τον νέο (μειωμένο) Φ.Σ., διότι έχουμε ψήφιση (θέσπιση) του νόμου (IAS 12.47) στην περίοδο 4. Η εφαρμογή των νέων Φ.Σ. ξεκινά από τα φορολογητέα κέρδη της επόμενης περιόδου (5). Στην περίπτωση αυτή πρέπει να χρησιμοποιηθούν στην ίδια χρήση δύο διαφορετικοί Φ.Σ. Ο υπολογισμός του τρέχοντα φόρου

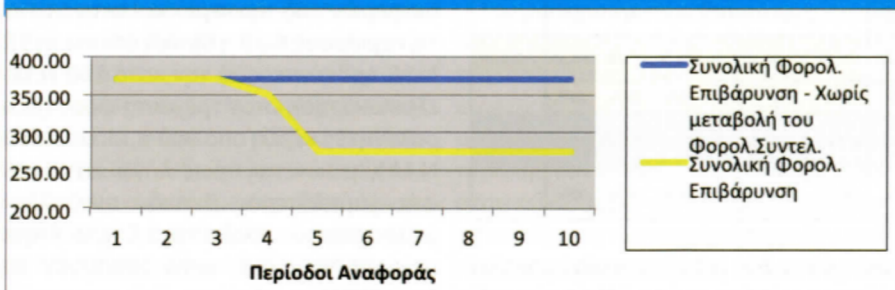
ΓΡΑΦΗΜΑ 2: ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ - ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΩΝ Φ.Σ. ΜΕ ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗ ΙΣΧΥ ΣΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΨΗΦΙΣΗΣ (ΘΕΣΠΙΣΗΣ) ΤΟΥΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΑΜΕΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Ανάλυση κίνησης Αναβαλλόμενης Φορολογίας και Επίδρασης στα Αποτελέσματα					
Επίδραση λόγω Προσαρμ. Υπόλοιπου Α.Φ. τέλους περιόδου (3)	Πλέον Επίδραση Α.Φ. από μεταβ. Προσ. Διαφ. Περιόδ. (4)	Τελικός Α.Φ. στα Α.Χ.	Επανεκτ. Α.Φ. Άνοιγμα επόμ. Περιόδ. (4) = Α.Φ. (3) - Προσαρμ.	Πλέον Α.Φ. από μεταβ.Προσ. Διαφ. Περιόδ. (4)	Συνολική Αναβαλλόμενη Φορολογία
-15,00	14,5	-0,50	43,50	14,50	58,00

ΓΡΑΦΗΜΑ 3: ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ - ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

της περιόδου θα γίνει με τον Φ.Σ. που είναι σε ισχύ στην περίοδο (39%), ενώ η οι αναβαλλόμενες φορολογικές θέσεις επιμετρώνται με τον μελλοντικό (για τα φορολογικά) αλλά ήδη θεσπισμένο (για τα λογιστικά κέρδη) Φ.Σ. (29%).

Όσον αφορά τη συμμετοχή των αναβαλλόμενων φορολογικών θέσεων στη συνολική επίδραση στα Αποτελέσματα δεν έχουμε καμία διαφοροποίηση σε σύγκριση με το προηγούμενο σενάριο. Το τελικό ύψος της είναι 0,5 Ν.Μ. και εκφράζεται μέσω του κονδυλίου στα Αποτελέσματα «αναβαλλόμενος φόρος - έσοδο». Το συνολικό όμως κόστος του φόρου υποχωρεί στην περίοδο 4 σε 350,5 Ν.Μ. από 370,50 κατά την προηγούμενη, καταγράφοντας μια μείωση μόνο 20 Ν.Μ. Την 5η περίοδο η επιβάρυνση του φόρου στα Αποτελέσματα διαμορφώνεται σε 275,50 Ν.Μ. και διατηρείται σταθερή σε

όλες τις επόμενες περιόδους (6-10), για τους ίδιους λόγους που αναλύθηκαν στο προηγούμενο σενάριο.

Σύνοψη

Μια μεταβολή των φορολογικών συντελεστών μπορεί να έχει σημαντική επίπτωση στην καθαρή κερδοφορία, στην κεφαλαιακή δομή και κατ' επέκταση στον υπολογισμό μιας σειράς αριθμοδεικτών αποδοτικότητας και μόχλευσης. Το μέγεθος της επανεκτίμησης (Revaluation Effect) εξαρτάται από το ποσοστό μεταβολής των Φ.Σ. και από το ύψος (ανοδική/καθοδική φάση) των κονδυλίων των αναβαλλόμενων φόρων (ΑΦΑ/ΑΦΥ) κατά τη χρονική στιγμή που εφαρμόζονται.

Μια αύξηση των Φ.Σ. ευνοεί εταιρείες που διαθέτουν σημαντικές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (ΑΦΑ),

διότι ενισχύει το Ενεργητικό και την κερδοφορία τους, ενώ αντίθετα συρρικνώνει τα αποτελέσματα και αυξάνει τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις εταιρειών με αναβαλλόμενες φορολογικές θέσεις παθητικού (ΑΦΥ). Μια μείωση των Φ.Σ. επιφέρει ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει επιχειρήσεις ή και κλάδους σε συμπεριφορές τύπου «lobbying»¹¹ υπέρ ή κατά μιας φορολογικής μεταρρύθμισης ανάλογα με το εάν βελτιώνεται ή όχι η εικόνα του ισολογισμού τους.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Η τελευταία φορολογική μεταρρύθμιση έγινε με τον Ν. 4710/2013 (ΦΕΚ 17Α/23-1-2013) και προέβλεπε αύξηση του Φ.Σ. εταιρικών κερδών κατά 6%.

2. Σχετική είναι η Διερμηνεία αρ. 25 «Φόροι εισοδήματος - Μεταβολές στο φορολογικό καθεστώς μιας επιχείρησης ή των μετόχων της». Οι μεταβολές των λογιστικών πολιτικών λογιστικοποιούνται σύμφωνα με το IAS 8.

3. Βλ. Chen & Schoderbek (2000), Chenetal (2003: 333), Raedy et al. (2011: 16), Givoly & Hayn (1992).

4. Διαφορές επανεκτίμησης από Α.Φ. θέσεις οι οποίες κατά τη δημιουργία τους καταχωρήθηκαν στην Καθαρή Θέση λογιστικοποιούνται στην Καθαρή Θέση (IAS 12.60).

5. Για τον υπολογισμό της αναβαλλόμενης φορολογίας έχει εφαρμοσθεί Φ.Σ. 40%.

6. Στην περίπτωση αυτή ως ουσιαστική θέσπιση θεωρείται η δημοσίευση του νόμου στο ΦΕΚ (23/01/2013).

7. Παρόμοιοι συνδυασμοί θα μπορούσαν να γίνουν και για την περίοδο 6 - καθοδική φάση.

8. Είχε υπολογιστεί σε Προσωρινές Διαφορές 150 Ν.Μ. με Φ.Σ. 39%.

9. Λόγω επανεκτίμησης των υφιστάμενων στην αρχή της χρήσης Φορολογητέων Προσωρινών Διαφορών με τον μειωμένο κατά 10% Φ.Σ.

10. Ο υπολογισμός της επίπτωσης μπορεί να γίνει χρησιμοποιώντας τα σωρευτικά ποσά. Οι Προσωρινές Διαφορές στο τέλος της 4ης περιόδου ανέρχονται σε 200 Ν.Μ. και σε αυτές αντιστοιχεί ΑΦΥ ύψους 58 Ν.Μ. Η προβλεπόμενη

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΙΣΧΥΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ (ΜΕΙΩΜΕΝΩΝ Φ.Σ.) ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΠΟ ΑΥΤΗ ΠΟΥ ΘΕΣΠΙΣΤΗΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	0	1	2	3	Ψήφιση - Νέων Φορολ. Συντελ. (Εφαρμ. Σε Α.Φ.)		Εφαρμογή Νέων Φορολ. Συντελ. (Εφαρμ. Σε Τρέχων Φόρο)		8	9	10	Σ
					4	5	6	7				
Φορολ. Αποσβέσεις (tax_Dep)		100	100	100	100	100	0	0	0	0	0	500
IFRS-Αποσβέσεις (IFRS- dep)		50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	500
Φορολογική Βάση Βιβλίων (tax book value)	500	400	300	200	100	0	0	0	0	0	0	
IFRS-Βάση Βιβλίων (IFRS book value)	500	450	400	350	300	250	200	150	100	50	0	
Προσωρινές Διαφορές		50	100	150	200	250	200	150	100	50	0	
Φορολογικός Συντελεστής	39%	39%	39%	39%	39%	29%	29%	29%	29%	29%	29%	
A.Φ.Υ	0	19,5	39	58,5	58	72,5	58	43,5	29	14,5	0	
EBITDA		1.000	1.000	1.000	1.000	1000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	10.000
IFRS_EBT		950	950	950	950	950	950	950	950	950	950	9.500
TAX-EBT		900	900	900	900	900	1000	1000	1000	1000	1000	9.500
Τρέχων Φόρος - Έξοδο		351	351	351	351	261	290	290	290	290	290	3.115
Αναβαλλομενος Φόρος Εξοδο		19,5	19,5	19,5	0	14,5						73
Αναβαλλομενος Φόρος Έσοδο					-0,5		-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-14,5	-73
Συνολική Φορολ. Επιβάρυνση		370,50	370,50	370,50	350,50	275,50	275,50	275,50	275,50	275,50	275,50	3.115,00
Effective Tax Rate (ETR)		39,00%	39%	39%	37%	29%	29%	29%	29%	29%	29%	
Συνολική Φορολ. Επιβάρυνση - Χωρίς μεταβολή του Φορολ. Συντελ.		370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	370,50	3.705,00
Effective Tax Rate (ETR) - Χωρίς μεταβολή του Φορολ. Συντελ.		39%	39%	39%	39%	39%	39%	39%	39%	39%	39%	

μενη αναπροσαρμογής της ΑΦΥ απαιτεί μια μείωση (χρέωση) της υφιστάμενης ΑΦΥ - αρχής κατά 0,5 Ν.Μ., μέσω των Αποτελεσμάτων ως «αναβαλλόμενος φόρος - έσοδο» (πίστωση).

π. Βλέπε Poterba et al. (2011).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Chen, K. C., & Schoderbek, M. P. (2000). The 1993 tax rate increase and deferred tax adjustments: A test of functional fixation. *Journal of Accounting Research*, 38.

Chen, K. C., Danielson, M. G., & Schoderbek, M. P. (2003). Analysts' interpretation of transitory earnings components: Evidence from forecast revisions after disclosure of the 1993 deferred tax adjustment. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 18(3), 333-353.

Chytis, E., Koumanakos, E. and Siroopoulos,

C. (2013), "Deferred Tax Positions under the prism of financial crisis and the effects of a corporate tax reform", 12th Annual Conference of the Hellenic Finance and Accounting Association (H.F.A.A.), University of Macedonia, Thessaloniki, December 2013, [online] <http://www.hfaa.gr>

Givoly, D., & Hayn, C. (1992). The valuation of the deferred tax liability: evidence from the stock market. *Accounting Review*, 394-410.

IAS 12 Income Taxes: Recognition of Deferred Tax Assets for Unrealised Losses, London 2014, <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Pages/IASB-Work-Plan.aspx> [πρόσβαση 8/7/2014].

Nurnberg, H. (1987). Changes in Tax Rates under the Deferred and Liability Methods of Interperiod Tax Allocation. *Accounting Horizons*, 1(3), 59-65.

Poterba, J. M., Rao, N. S., & Seidman, J. K. (2011). Deferred Tax Positions and Incentives for Corporate Behavior Around Corporate Tax Changes. *National Tax Journal*, 64(1), 27-58.

Raedy, J. (2011). Corporate Tax Reform, Deferred Taxes, and the Immediate Effect on Book Profits, Unpublished paper, University of North Carolina, <http://ssrn.com/abstract=1885695> [πρόσβαση 17/3/2013].

Smith, J. M. & Skousen, F. K. (1989). *Accounting for Income Taxes and Statement of Cash Flows*, 9th Edition.

Γρηγοράκος, Θ. (2003). ΔΛΠ 12: «Φόροι εισοδήματος. Το σύστημα των αναβαλλόμενων φόρων και τα μειονεκτήματά του», Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας, Τόμος 57, Μέρος Α', Τεύχος 1284, σελ. 1477-1485, Μέρος Β', Τεύχος 1285, σελ. 1549-1560, 2003